

Herre's vergissing

door Mien Labberton

MET de handen in zijn zakken liep Herre Venma fluitend lang de straat. Maar wie hem goed kende, zou aan zijn gezicht wel gezien hebben, dat het geen fluiten van vrolijkheid was, en de handen in zijn zakken zaten daar ineengeklemd tot vuisten. En al deed hij nog zo'n moeite een onverschillig branie-gezicht te zetten — het lukte hem maar half. Zijn lippen lagen stijf op elkander en tussen zijn ogen trok een zure rimpel. Herre was kwaad. Hij liep op de buitenweg, die van het zwembad weer naar de stad leidde. En opeens werd hij nog nijziger dan hij al was, omdat hij nu óók nog lopen moest. Zijn fiets kapot, en van Vader geen toestemming om hem te laten maken vóór de volgende week. En 't was nu Woensdag. Nog wel een zes of zeven dagen lopen in plaats van fietsen. Omdat die stomme fiets d'r niet tegen kon, dat je 'm tegen een boom kwakte. Alles was ook even beroerd tegenwoordig, Moeder aldoor met een lang gezicht, omdat oom Douwe gesneuveld was, nou ja, dat was natuurlijk ook ellendig, maar wat kon je d'r aan doen? En Vader maar voortdurend zaniken over zuinigheid en over zijn verkeerde driftigheid — je moest zeker maar zo'n lauwzoet jongetje wezen, dat alles over z'n kant liet gaan . . .

Herre Venma mocht wezen wie hij was : een lastige, driftige, eigenwijze en koppige jongen, met nog buien van onbuigzame trots bovendien — hij had ook wel wat goeds : hij was eerlijk. Toen zijn gedachten dat zeiden, dat Vader zanikte, toen was er meteen een andere gedachte in zijn hoofd en die zei : nee-nee, ho mannetje, nou ga je te ver, als Vader wat zegt over je drift en het vele dat je daardoor kapot maakt, dan heeft hij groot gelijk en dat weet je best. Zeker, zo was het. Hij wist het best. 't Was alleen maar zo vervelend,

... werd hij nog nijziger dan hij al was...

het telkens weer te moeten horen. „En 't is zeker niet vervelend het telkens weer te moeten zeggen, Herre ?” 't Was net of hij deze woorden tot zich hoorde spreken met Vaders stem. Nou ja, natuurlijk had Vader gelijk en dat met de fiets was eigenlijk niets meer dan zijn verdiende loon. Die fiets had heus niet stuk hoeven te wezen. Maar het andere, dat van het zwemmen, dat blééf. En dat was heel wat erger. Hij had de wedstrijd verloren. En Herre Venma wou niet verliezen. Hij wou winnen. Als hij ook maar een ogenblik gedacht had te zullen verliezen, had hij veel liever niet meegedaan. En nou had Jute gewonnen. Jute Brandt, zijn beste vriend. Was het maar een ander geweest, een vreemde ! Want nou kon hij Jute niet meer uitstaan. Natuurlijk niet.

Herre floot al lang niet meer. De gedachten gingen in een vaartje door zijn hoofd. Hij trok de handen uit zijn zakken en had even het gevoel, dat hij iets of iemand sláán wou. Verlóren had hij. Báh. Hij was een snert-jog geweest, een vent van niks, die nog niet eens een zwemwedstrijd kon winnen. En alle Venma's waren toch altijd van die echte flinke kerels, die wónnen als ze 's winters meededen aan de hardrijderijen op het ijs. Op het ijs ! Opeens maakten zijn gedachten een verre sprong, van de zomer naar de winter. Ach wat, dat onnozele zwemmen, wat was daar eigenlijk aan ? Friezen waren geen meesters in het zwemmen. Dat kon immers iedereen ? Maar meesters in het hardrijden, meesters op de schaats, dát waren ze. En dat zou hij, Herre, al die tamme zwemjongetjes van de winter wel eens laten zien. Er kwam natuurlijk ook hiér wel ijs, al was het hier geen Friesland, en dan zou er van school ook wel weer een wedstrijd georganiseerd worden, en dan was er maar één eerste-prijswinnaar, dat stond als een paal boven water. Dan zou hij die branie van een Juut wel eens eventjes flink schaakmat zetten !

Herre's gezicht klaarde op. Hij zag in de verte de overwinning voor zich, die zijn geschonden eergevoel weer fier rechtop zetten zou. Hij zag niets van de rozen die in de tuinen stonden te kleuren en te geuren, hij hoorde niets van het gezang van een merel, die hoog op een sparretak van het parkje zat en aan de zomer zijn hulde en vreugde betuigde. Voor Herre was het geen zomer, maar winter. Zijn ogen zagen een lange ijsbaan, jongens in wollen truien, heren aan een tafeltje, waar je je nummer moest halen. De vlaggen wapperen. Langs de touwen staan de kijkers en ze roepen : „Hallo Herre ! Herre Venma wint ! Hup Herre, hou je taai !” Het klinkt als muziek in Herre's oren. Nou, taai zal hij zich wel houden, reken maar. Als kleine jongen van zes was hij al een kraan op de schaats ! Dat weten ze hier niet, dat weet Jute ook niet, maar hij zal het ervaren. En dan kan hij zijn branie intomen.

Weer is het de éérlijke Herre, die zich hier even verzet. Zoals een paard opsteigert tegen iets dat hem hindert. Hád Juut branie gehad ? Eigenlijk niet. Hij was met een blij gezicht op Herre toe komen lopen. Maar Herre had hem de rug toegedraaid. En het verbaasde gezicht van Juut had hij met die rug niet kunnen zien.

Herre begon hoe langer hoe harder te lopen. Niet omdat hij naar huis verlangde. O nee. Er was niets leuks aan, thuis te komen en te moeten zeggen : „Ik heb niet gewonnen. Nog geen derde prijs. En Juut heeft de eerste.” Maar het was alsof hij wel hard lopen móest, alsof iets hem achtervolgde dat hem voortjoeg, iets dat hem klopte in het bloed en in

de keel, iets dat ook de dagen en de maanden wel voortjagen wou, sneller, sneller, tot de zomer voorbij zou zijn en de herfst, en de winter zijn intree zou doen met vorst en ijs. Dan was het *zijn* beurt!

„Hallo zeg!” Een fiets haalde hem in. Een jongenshand kwam op zijn schouder, Juut's hand.

„Waarom dee-jij zo gek daareven?”

Een gloeiend rood kroop over Herre's gezicht. Er kwamen sterretjes voor zijn ogen. De ander merkte het niet.

„Wil je soms stappen?” vroeg Juut.

Herre's vuist trof met een stomp den ander in de rug. „Schiet op!” snauwde hij woedend. „Met je mooie praatjes! Ik weet nou wat ik aan je heb. Je hebt stiekem geoefend om 't van me te winnen. Gemene gluiperd! La-me los!”

Nu zag Herre de grote, gróte verbazing, die in Jute's ogen kwam. Maar hij wou ze niet zien. Hij rukte met z'n schouder en sloeg met haastige stappen een zijstraat in.

„Stik maar!” riep hij nog achterom.

In de maanden die kwamen en gingen, was er één ding nooit weg uit Herre's gedachten. Eén ding, dat als een langzaam-invretend gif hem hoe langer hoe feller vervulde. Niemand begreep den jongen. Zijn moeder keek vaak met grote bezorgdheid naar hem: de uitdrukking van zijn ogen deed haar pijn. Zijn vader probeerde soms met hem te praten: „Wat heb je toch, kerel? Je kunt me alles zeggen. Ook als er wat verkeerd zou zijn. Het is niet in orde met je.” Maar dan haalde Herre zijn schouders op. „Wat zeur je toch? Ik heb niets.” Zelfs zijn onderwijzer keek vaak bevreemd naar hem, en naar zijn werk. Dat was zo goed niet meer als het geweest was. „Moet je Kerstrapport achteruit wijzen, Herre? Heb je geen eergevoel meer?” Herre gaf geen antwoord, maar van binnen lachte er iets in hem. Geen eergevoel meer? Ze moesten het maar eens weten, hoe hij juist alles en alles inspande, juist voor dat eergevoel! Hoe hij elke cent van zijn weekgeld in de laatste maanden opgespaard had en zelfs op de Woensdag- en Zaterdagmiddagen nog wat had zoeken te verdienen door zijn houtzaagpuzzles te verkopen in de stad. Geen wonder dat hij zijn lessen minder kende, als er een reden was waarom je aldoor zagen moest! Maar binnenkort zouden ze wel anders praten, Vader en Moeder en Meester, het begon al te vriezen, de nieuwe Friese schaatsen die hij voor zijn geld had gekocht, lagen al verborgen in zijn kast, als het ijs op de sloten maar éven hield ging hij oefenen, oefenen, oefenen, morgen, middag en avond, elke minuut die maar kon, en dan, over enkele weken: Herre Venma, 1e prijs! De schande uitgewist, de eer hersteld!

Vaak voelde hij zich eenzaam. Het was zo vreemd, geen vriend meer te hebben, geen kameraad, die je lief en leed kende en met je deelde. Maar ook dat schoof hij op zij. Er was maar één ding meer, dat er op aan kwam: winnen bij de wedstrijd in hardrijden, die stellig komen zou.

Toen hij op een morgen, kort voor de kerstvacantie bij school kwam, stond een groep jongens druk te praten. Er hing een groot biljet tegen de muur. Herre's adem stokte. Daar was het! Hij zag het woord al: Hardrijderij voor de jongens van 12—14 jaar, Donderdagmiddag 2 uur, grote

baan. Hij keek er even naar, alsof het hem niet zo erg aan ging. „Doe jij mee, Herre?” vroeg Wout ten Dam. Hij haalde z'n schouders op. „'k Weet nog niet. Misschien wel.” Maar zijn hart gloeide en bonste in zijn borst. Hij zag Jute Brandt aankomen, draaide zich om en liep de school in.

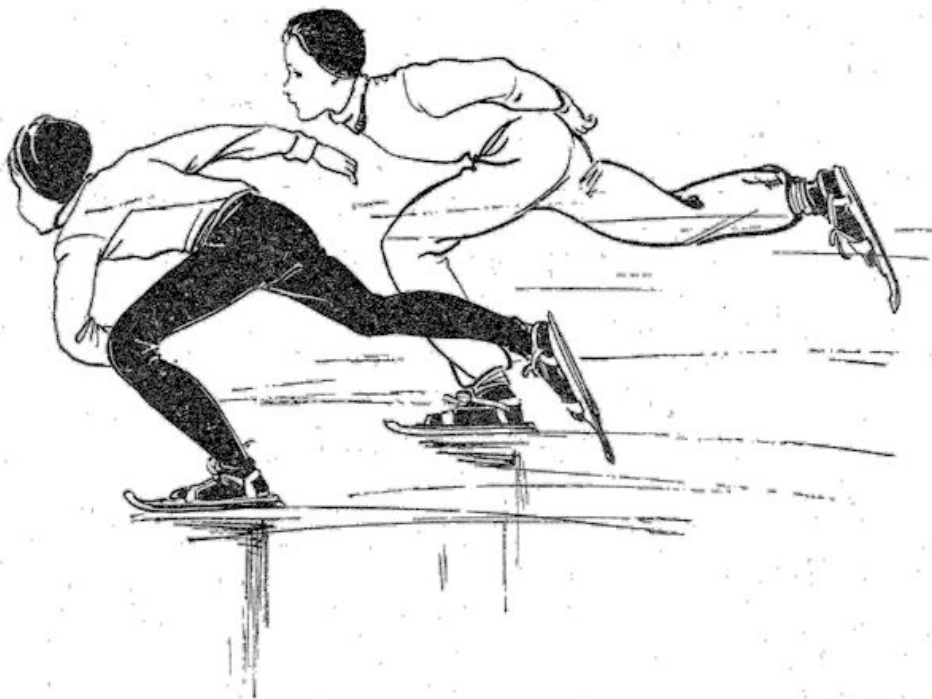
Het was maar goed voor Herre, dat het niet zo lang meer duurde. De spanning en de brandende zucht tot overwinnen verteerden hem. Hij at slecht en zag bleek. „Als je maar niet ziek wordt”, zei Moeder, „dat zou jammer voor je zijn, zo'n rijderij is zo leuk voor jullie jongens.”

Herre antwoordde niet. Hij dacht aan wat hij die morgen een paar jongens tegen elkaar had horen zeggen. „Juut zal het wel weer winnen”, had Piet Booms gezegd, „Jute is de beste bij alle sport.” Die woorden hadden hem, Herre, doen trillen van drift, maar ditmaal had hij zich beheerst en gezwegen. Hij kende zijn eigen krachten op de schaats, hij zou die Juut klein krijgen.

De Donderdagmiddag kwam. Boven de vrolijke ijsbaan lag een effen strakblauwe hemel, de Oostenwind was koud, maar niet te fel. In groepjes stonden de jongens te praten en ook de vele kijkers hadden grote belangstelling. Een der laatsten die aankwam, was Herre Venma; de deelnemers moesten meteen om hun nummer loten en het opspelden — het ging zo dadelijk beginnen.

Er zijn twintig paren jongens.

Maar na de derde rit zijn er nog maar acht paren, na de vierde zes, na de vijfde drie. De spanning groeit. Met een felle verbetering ziet Herre, dat ook Juut bij de zes jongens staat die weer rijden moeten. En het is

De laatste rit begint...

hem of hij het vooruit al voelt : straks zullen hij en Juut de eindrit hebben en samen kampen moeten om de eerste prijs. Nee, niet om die prijs gaat het bij hem. Maar om het feit, de overwinnaar te zijn en zijn nederlaag te niet te doen.

En wat hij al voelde, gebeurt ook. Alle zes die jongens zijn flinke, vlotte, stoere kerels, ze doen maar weinig voor elkaar onder. Maar bij de negende rit zijn het alleen nog Juut en Herre, die voor de start-streep staan. Er wordt „hoera!” geroepen. De laatste rit begint!

En als die voorbij is, dan staat Herre Venma bij het tafeltje van de jury, waar ook Meester bij hoort, en neemt zijn eerste prijs in ontvangst. Gelukt! Gelukt! zingt het binnen in hem. Hij heeft Juut verslagen, hij heeft zijn eer gered! Bijna werktuiglijk neemt hij het zilveren polshorloge aan en van de toespraak hoort hij lang niet alles. Want de triomf die binnen in hem schreeuwt, overstemt de woorden van den voorzitter. Zelfs de moeheid die nu door zijn benen kruipt, voelt hij nauwelijks. Opeens schrikt hij : hij ziet Juut aankomen. Die is nu natuurlijk razend op hem, even razend als hijzelf van de zomer was, nee, nog veel erger, want Juut kon inderdaad schitterend rijden en dan was het nog véél erger, verslagen te worden. Hij wil zich afwenden, net doen of hij Juut niet ziet . . .

Maar Jute Brandt komt met uitgestoken hand op hem toe. „Gefeliciteerd, Herre!” zegt hij eenvoudig, maar echt hartelijk gemeend. „Je rijdt verduiveld kranig, je hebt het echt verdiend.”

Waarom springen nu opeens die Herre Venma een paar tranen in zijn ogen? Het is zo gek, het is hem opeens, of hij nu eigenlijk pas echt weet, dat hij gewonnen heeft, of hij nu eigenlijk opeens pas echt blij is, niet zo hard-triompfanteliek tevreden, maar echt van binnen blij. Hij voelt dat hij het heerlijk vindt, dat Jute en hij, die in maanden geen woord tegen elkander hebben gezegd, daar weer bij elkaar staan als goeie kameraden. En hij voelt nog iets. Hij voelt dat hij Jute bewondert.

Samen gaan ze van de baan naar huis. In de winkels staan al Kerstbomen te branden. Er komt een gedachte bij Herre op, maar hij spreekt ze nog niet uit.

Aan tafel, als Vader en Moeder zo echt hartelijk kijken, als hij alles verteld heeft van de middag, dan zegt hij opeens :

„Mag ik in de Kerstvacantie weer een paar dagen een jongen vragen, zoals vroeger in Sneek, Mem? Of doet u dat van 't jaar niet?”

„Als je met het eenvoudige tevree bent en geen bijzondere uitgangen verlangt”, zegt Moeder, „dan mag het gerust. Wie wou je vragen?”

„Jute Brandt.”

Vader en Moeder kijken elkander aan. Er komt blijdschap in hun ogen, verraste blijdschap.

„Ik geloof dat het vandaag een héél goeie dag voor ons drieën is”, zegt Vader. En Moeder legt haar hand op die van haar jongen. „En ik geloof”, zegt ze, „dat ik opeens alles begrijp. Onze Herre heeft in een vergissing geleefd, al deze laatste maanden. Dát heeft het hem zo moeilijk gemaakt.”

„Welke vergissing, Mem?” vraagt Herre zacht.

„Je hebt dwaze trots verward met eergevoel, geloof ik, m'n jongen.” Het blijft even stil. Herre moet daar even over denken. Dwaze trots, ja, die had hem beheerst van dat ogenblik in de zwemclub af. En eer-

gevoel? Was Jute's eer geschonden door zijn nederlaag? De jongen voelde heel eerlijk, wie op dat ogenblik bij het jury-tafeltje, toen Juut hem gelukwensen kwam, de beste van de twee was geweest. Hij knikte Moeder toe, en zuchtte. Het was een zucht van ontspanning en verlichting. Moeder schoof hem het overschot van de feestpudding toe. „Hier”, zei ze, „eet maar alles op. Er hoeft niets over te blijven voor morgen.”

Het Engeltje

De Engeltjes wonen in 't hemelrijk
Zij hebben daar prachtige tuinen
Zij doen er elkaar nooit het minste verdriet
Zij spelen, zij zingen, en kibbelen niet
Zij blazen op gouden bazuinen.

Maar eens in het jaar komen allen te saam,
Rond Gods troon in den stralenden hemel,
Ze staan rij aan rij in het trillende licht,
Hun vleugelen dekken hun aangezicht,
En verstild is het blijde gewemel.

Dan klinkt daar Gods stem: „'t Wordt kerstmis op aard,
Waar het licht voor de nacht is geweken.
De mensen zijn dom en zij doen het zo fout,
Is er soms niet een engel, die veel van hen houdt
Die het licht op de aard' wil ontsteken?”

Eerst blijft het lang stil, dan maakt zich één los,
Een Engel treedt schoorvoetend nader,
Bereid te verlaten den Hemelsen Hof,
En stamelend spreekt zij, geknield in het stof:
„Zend mij naar de aarde, o Vader.”

De Engeltjes gaan dan eerbiedig opzij
Voor 't Zustertje dat zij verliezen.
Zij zetten haar op een kroontje van goud,
Een kleed krijgt zij aan, want op aard' is het koud,
Het kan er best sneeuwen of vriezen!

Dan daalt het terneer, en het brengt ons het licht,
Het licht dat met kerstmis wil zeggen,
Dat, hoe donker het is, toch God aan ons denkt,
En Vrede op aarde aan Zijn kinderen schenkt,
Die hun lot in Zijn hand willen leggen.

D. A. Cr.-S.